

המציאות היהודית

טז כסלו – ב טבת תשס"ז • דו ירחון של ועד הקהילות היהודיות ברומניה

התרבות והדתות, המדור ליחסים בין-דתיים), תחנת הרדיו הציבורי, טובה בן נון (ביה"ס "לאודר-רעות"), יושבי ראש הקהילות ברומניה וידידים אחרים. את מכתביהם אנחנו מפרסמים בגיליון זה. באותם עמודים אנחנו סוקרים את תולדות העיתונות היהודית ברומניה החל ב"ישראלית רומין" ("היהודי הרומני") שהיה העיתון היהודי הראשון הכתוב באותיות לטיניות.

"המציאות היהודית" בת 50

במלאת 50 שנה להופעתו של "כתב-עת הדת היהודית" וממשיכו "המציאות היהודית" צוין יובל זה באירוע חגיגי שאורגן במרכז התרבות הקהילתי ומתואר בשני עמודים בעיתוננו. במסגרת האירוע, בהנחיית יו"ר הפדרציה ד"ר אורל ויינר, ביטאו דוברים רבים מבין קוראי העיתון וידידיו את שמחתם ואת שביעות רצונם מקיום כתב העת של הקהילות היהודיות ברומניה. כבוד שגרירת ישראל ברומניה רודיקה רדיאן גורדון הביעה הערכה לתוכן העשיר ולאיתות הידיעות הנכללות בכתב העת, כמו גם אופן ההשתקפות של המציאות היהודית והישראלית. ד"ר אורל ויינר הזכיר פרקים מתולדות העיתונות היהודית ברומניה, אשר שני כתבי העת היו והינם ממשיכייה. דוברים אחרים הדגישו את חשיבותו של העיתון ותפקידו בחיזוק הרוח הבין-דתית ובהיכרות ההדדית בין המיעוט והרוב, לאמור העם הרומני. אגרות ברכה לרוב נתקבלו מרומניה ומישראל. נציין את אלו ששלחו הרב הכולל מנחם הכהן, אינג' ברוך טרקטין, הרב אפרים גוטמן, העיתון-האח "אולטימה אורה" ("השעה האחרונה") מישראל ושאל כרמל, יו"ר אגודת הסופרים בשפה הרומנית בישראל, השלטונות הרומניים (משרד

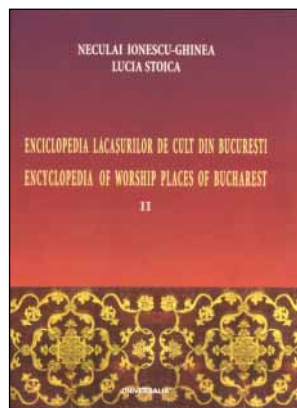

חג החנוכה תשס"ז

העמודים המוקדשים לחג החנוכה בגיליון זה מכילים דיווחים על חלקה הראשון של "החנוכה", אשר במהלכה מבקרים בקהילות היהודיות ברומניה הרב הכולל מנחם הכהן והרב אברהם ארנפלד, יחד עם חברי הנהלת הפדרציה. הם מביאים לחברי הקהילות את השמחה שבדברי הקודש. בכתבה מתוארים האירועים בקהילות בוטושני, יאסי, פיאטרה ניאמץ, טירגו מורש, פיטשטי וקראיובה. חברי "ארגון הצעירים היהודים ברומניה" מארגנים גם הם אירועים חגיגיים לרוב לרגל חג החנוכה. כתבות אחרות מתארות את מופעי חנוכה הנערכים בבית הכנסת הכורלי, בבית הספר "לאודר-רעות" ועל ידי חב"ד. אנו מפרסמים גם את איגרת הרב הכולל מנחם הכהן, העומד בה על משמעות החג ועל חשיבות האור שיש להגבירו, כיון שבמקום שבו שולט האור לא יכול לשלוט החושך, במקום שיש בו אור ייעלם החושך. יו"ר הפדרציה חבר הפרלמנט ד"ר אורל ויינר מדבר באגרתו על הצורך בכל מאמץ ובכל קורבן למען השרידות הרוחנית, הדבקות בעקרונות הצדק והשלום והצורך להגיב כאשר תוקף אותנו האויב.

אנציקלופדיית המשכנות הדתיות בבוקרשט

זו עבודה רחבת היקף ובעלת דוקומנטציה היסטורית מושלמת, על הכנסיות האורתודוקסיות (כרך 1) ועל מבני הדת של דתות אחרות (כרך 2). היא מהווה חלק בלתי נפרד מן המורשת הרוחנית, זו המסוגלת לשקף את החיים ההרמוניים זה בצד זה, של אזרחים ממוצא שונה ובעלי שאיפות וכיוונים משלהם. עשרות ומאות תצלומים ורישומים ארכיטקטוניים המלווים את ההסברים, מכניסים את הקורא לתוך אווירת המבנים שהזמן הותיר בהם את אותותיו, לרבות אלה שנהרסו בתקופת השלטון הטוטאליטרי. החלק המוקדש לבתי הכנסת ולהיכלות היהודיים, אינו חוסך בהסברים ובתמונות מהתקופות המתאימות, מצביע על חיים קהילתיים פוריים ומביע לכוהניה המפורסמים של הדת היהודית את ההערכה המגיעה להם. התרגשות קורעת לב מעורר המפגש עם התמונות המתארות את המבנים שנטמאו בידי הכנופיות הקיצוניות, כאשר התקנות הנפשעות של "משמר הברזל" התיירו את בתי התפילה על מתפלליהם.

עמוד "המדע והחיים" בגיליון זה מביא כתבה מעניינת על "גשטאלט-תראפיה" (שיפור האישיות באמצעות יצירת מצב שכולו טוב), כמו גם נתונים ביוגרפיים על אבי שיטת הפסיכותרפיה הזאת, פרידריך סלמון פריס. • כמו כן, אנו לומדים על הענקת התואר "דוקטור לשם כבוד" לפרופ' ד"ר אינג' יוסף

"המדע והחיים"

קראוס מהטכניון בחיפה על ידי האוניברסיטה הטכנית לבנייה ברומניה. פרופ' קראוס הינו בוגר המכון לבנייה בבוקרשט. • לנוכח הגידול בצריכת האנרגיה בעולם כולו, חוזרים לחדשות הפחם והאנרגיה הגרעינית - כך לומדים ממחקרם של אנליסטים מ"קבוצת סנפורד ברנשטיין". • העמוד כולל גם אזכור הכלכלן מילטון פרידמן, חתן פרס נובל לכלכלה שנפטר לא מכבר כן מציינים בו מלאת 52 שנה לבניית המחשב הראשון בישראל.

של הטרילוגיה מאת תיאודור בראטש הדנה במאורעות דצמבר 1989. • "סמטת התרנגולות" הוא שמו של רומן מאת סופרת אמריקנית, הכותבת על גורלם של שני היהודים האחרונים באפגניסטן. • שתי מונוגרפיות, "היהודים של טריי סקאונה" ו"תולדות הקהילה היהודית באלבה יוליה", מתארות את גורלן של האוכלוסיות הללו בשני אזורים בטרנסילבניה. • "הייסורים על פי ויקטור בראונר" מאת אמיל ניקולאה, חושף אפיזודות פחות ידועות מחייו של האמן הגדול. • לבסוף, מגיש המדור סקירת הגיליון המיוחד של כתב העת "פלוראלי" המוקדש ל"ימי השפה הצרפתית".

אסופה עשירה של ספרים חדשים מוגשת בשני העמודים המוקדשים בעיתוננו לסופרים יהודים ולפרסומים בנושאי יודאיקה. "האדם שעצר את רכבות אושוויץ", מאת ההיסטוריון האמריקני דוד קרנצ'ר, חושף את מעשה הגבורה של יהודי שמוצאו מביסטריצה, אשר הצליח לעורר את מצפון העולם לשם הצלת יהודי בודפשט. • "צללים אדומים", מאת אנדריי ווינאה וקונסטנטין ושינסקו, מעלה רגעים טראגיים בחייהם של בני עמנו תחת המשטר הקומוניסטי. • מוצג גם הכרך השלישי

ספרים חדשים

ספריית האודיו של "המציאות היהודית" סטריאדה: "תיאטרון 'בולאנדרה' העניק לי את היפות בשנות חיי

"ארץ היהודים"

במהלך המסע המחודש שלנו ב"ארץ היהודים", למדנו כי במבאי היהודי אמריקני הריס סולומון, שהוזמן לכהן בחבר השופטים של פסטיבל הסרטים "דאקינו" בבוקרשט, הודה בראיון שהעניק לעיתוננו כי בדומה לאמריקנים בכלל, גם הוא עצמו, המפיק סרטים דוקומנטאריים על השואה, לא ידע דבר על תולדות הקהילה היהודית ברומניה, על השואה ברומניה ובמזיאון לתולדות יהודי רומניה. הוא התוודע לפרטים רבים לאחר ביקורו בבית הכנסת הכורלי התסריט בהשראת סיפור אהבה מתקופת השואה, סרט שבו תשחק גם מאיה מורגנשטרן. • הכתבה "רכבת החופש לייקה" מספרת על הפעולה להצלת יהודים שארגן ארנסט לייץ, בעלי החברה הגרמנית "לייקה". • "רבנים... באינטרנט" מציג באתר ישראלי ששמו "ארץ חמדה" שאלות ותשובות בענייני דת, בו משיבים 35 רבנים על שאלותיהם של הגולשים באתר. • נוכח גם מדור קבוע "המטבח היהודי" (כמובן, מתכוון לחג החנוכה: כופתאות עם תפוחי עץ).

זאת עדותו של טודור סטריאדה, אשר ב-15 בדצמבר הצטרף למועדון החברים שהגיעו לגבורות. בשלושים השנים שבהן כיהן כמזכיר לענייני ספרות, הוא הכיר מחזאים, במאים ושחקנים רבים, עליהם דיבר עבור מאגר הקולות המוקלטים שלנו. גם לאחר שנת 1987, כאשר פרש לגימלאות, המשיך סטריאדה לתרגם שורת מחזות, הכלולים ברפרטואר של התיאטרות בבוקרשט וברומניה כולה. הוא מבקש לציין כי בשנים אלו זכה גם לנחת אופיינית לגילו - הישגיהם של אחייניו החיים בישראל ובשוודיה. לפני שלוש שנים יכול היה טודור סטריאדה להיווכח שיש גם תמורה למאמצים שהשקיע בחייו: משרד התרבות של רומניה העניק לו את "הפרס הלאומי עבור מלוא פועלו האמנותי", בעבור חיים מוקדשים לתיאטרון.

